

vi det navnlig ud fra den Betragtning, at de betydelige Nedsættelser, der findes paa Beskyttelsessatserne, ville faa Toldindtægterne til at stige saaledes, at Toldloven alligevel om faa Aar vil komme til „at hvile i sig selv“.

Der, hvor vi have vore Indvendinger og vor Ængstelse, er paa Forslagets Beskyttelsesside, og her vil jeg begynde med en Udtalelse, som den ærede Ordfører kom med, idet han sagde, at han havde arbejdet med Vind og Strøm imod sig. Det forstaar jeg ikke rigtig. For Vind og Strøm her indenfor Landets Grænser have netop baaret den højtærede Ordfører derhen, hvor han vilde hen, og uden det havde han slet ingen Vej kunnet komme. Men har den ærede Ordfører ogsaa tænkt paa Vind og Strøm ude omkring os? Det har han vist ikke, og det hænger, tror jeg, noget sammen med det rene teoretiske Standpunkt, han indtager med Hensyn til Spørgsmaalet om Frihandel eller Beskyttelse, men hvorved han ikke tager Vare paa denne Vind og Strøm, men netop fortsætter i samme Kurs som altid med Hensyn til Forholdene her i Landet.

Men selv om jeg ser paa den ærede Ordfører som den teoretiske Frihandler, han efter sin Overbevisning er, selv om jeg ser paa ham fra det Synspunkt, undrer det mig noget, at han kan tro, at Kursen fremad mod Frihandelen virkelig viser derhen at plante Frihandelen i et lille Land, der ligger omgivet af store økonomisk stærke Lande med høj Beskyttelse. Det undrer mig, at ikke det ærede Medlem kan se, at der netop saaledes arbejdes i den Toldbeskyttelses Favør, som hersker i disse store Lande, idet Frihandel som saadan ikke spørger om Grænserne for det enkelte Land, men ser ud over det hele. I den Bevægelse, man paa den ene Side ser paa med saa stor Frygt, nemlig fra frihandlersk Side — det er Bevægelsen ovre i England, jeg sigter til —, og som man paa den anden Side, fra Beskyttelsesmændene, ser paa med saa stort et Haab, er det min Overbevisning, at der, tværtimod hvad Beskyttelsesmændene mene, ligger en Bevægelse henimod Frihandelen. Thi en Bevægelse mod Frihandelen vil ikke sige: at sænke Gærdet, men at udvide Gærdet, at drage større økonomiske Omraader ind under det. Men her møder Frihandleren unægtelig langt vanskeligere Opgaver end ved at sætte Pennen i et Toldlovforslag og sige paa Forhaand: Ned med Beskyttelsessatserne! Lad os prøve en praktisk Toldpolitik i Retning af et skandinavisk Toldfor-

bund, lad os tænke os Europas forenede Stater. Det er ikke andet, end hvad der er sket tidligere. Det er kun en Bevægelse, som fortsættes i en allerede given Linie. Vi kunne minde om de smaa tyske Toldunioner, som siden bleve det tyske Toldforbund og endelig bleve det tyske Rige, og se hen til, hvad der nu er i Gære i England, hvad jeg allerede har antydet. Vi ville saa se, at alt det ligger i den samme Linie, at det er et Arbejde for Frihandel og for en berettiget Frihandel. Men at gaa frem i frihandlersk Retning i et lille Land, der er trykket af større Landes Toldbeskyttelse, er ikke at arbejde for Frihandel, men kun for den Toldbeskyttelse, der haves i de andre Lande.

Men aldrig havde dette Forslag kunnet gennemføres, hvis det ikke havde haft Vind og Strøm med sig fra det praktiske Livs Standpunkt. Det er i Virkeligheden det, som har ført Forslaget igennem, at Landbruget staar med den Illusion, efter min Overbevisning, at en Nedsættelse af Beskyttelsen vil gavne det. Det beror atter derpaa, at Landbruget har faaet sit Arbejderspørgsmaal som en Følge af hele den Udvikling, det har gennemløbet, og Landbrugerne tro saa, det er muligt at løse dette Spørgsmaal ved en Svækkelse af Industrien. Jeg tror dog, de tage ganske fejl. De have foretaget deres store Udvikling fra ekstensiv til intensiv Drift. Jeg kan gerne sige, det er sket i tre Tempoer. Det første: at det ligefrem er Afgrøde og Besætning, der ændres. Det andet sker derved, at de samle deres Kredit- og Salgsinstitutioner og gaa til en videre Benyttelse af Maskinerne. De staa nu ved den samme Følge af al teknisk Løftelse, den, som findes i alle mulige andre Erhverv, nemlig ved en Ændring af Erhvervets sociale Fysiognomi, af de Mennesker, de have med at gøre. Deraf kommer Landbrugets Arbejderspørgsmaal, der kun kan løses paa een Maade, nemlig ved Maskiner og Vandrearbejdere. De tro nu at kunne løse Spørgsmaalet ad den lettere Vej ved at svække Industrien. Men i denne Forventning ville de komme til at lide en Skuffelse. Faa de overhovedet Arbejdere ud paa Landet, tror jeg, det vil blive daarlige Arbejdere, som de ikke kunne bruge, og som ville blive en Byrde meget mere end en Hjælp.

Jeg tror, det ærede 4de Medlem i Landstinget for 1ste Kreds (Niels Rasmussen) har truffet det rigtige, naar han har sagt om Indstillingen, som den nu foreligger, at den vil berøve Industrien Udviklingsmulighederne. Jeg tror, at dette gælder